

O mare sărbătoare națională

(I)

Sărbătorim, în această primăvară, împlinirea a 60 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român, stegarul luptei revoluționare a clasei muncitoare, a maselor populare, împotriva exploatării și asupririi, pentru dreptate și libertate socială și națională, exponentul fidel al intereselor naționale supreme ale poporului român, conducătorul încercat al operei revoluționare de edificare a socialismului în România.

Făurirea Partidului Comunist, eveniment de însemnătate istorică în viața clasei noastre muncitoare, a întregului popor, a marcat o etapă nouă, superioară în mișcarea revoluționară și democratică din România, comuniștii preluând și ducând mai departe idealurile luptei de eliberare națională și socială a poporului nostru, cele mai bune tradiții ale mișcării muncitorești și socialiste. Sub conducerea P.C.R., clasa muncitoare, poporul român au străbătut un drum glorios de lupte și victorii, au înfăptuit mărețele țeluri ale revoluției de eliberare socială și națională, anti-imperialistă și antifascistă, în patria noastră, au asigurat transformarea democratică și socialistă a societății, au pus temelii trainice României socialiste de azi, ca țară prosperă, liberă, independentă și suverană.

Aniversarea a șase decenii de activitate revoluționară a Partidului Comunist Român se desfășoară sub semnul angajării plene a întregii națiuni în înfăptuirea obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului, care a fundamentat direcțiile dezvoltării societății noastre în următoarea etapă, ale ridicării pe o treaptă calitativ nouă a activității economico-sociale și politice, ale progresului în domeniul învățămîntului, culturii și științei, ale înfăptuirii neabătute a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Totodată, jubileul de 60 de ani al partidului nostru comunist prilejuește evocarea bogatelor tradiții revoluționare ale poporului nostru, ale mișcării muncitorești și democratice.

Afirmându-se în viața social-politică a României încă din secolul al XIX-lea, clasa muncitoare a dus mai departe idealurile de libertate și progres pentru care au militat prin veacuri forțele cele mai înaintate ale poporului român, și-a organizat treptat rîndurile, s-a angajat în lupta revoluționară de eliberare socială și deplină libertate națională, devenind o forță motrice de bază a progresului social. Mișcarea muncitorească din România a aderat de timpuriu la ideile socialismului științific, la concepția revoluționară materialist-dialectică despre lume și societate, a dezvoltat largi legături de solidaritate cu mișcarea muncitorească din alte țări, cu fondatorii ideologiei revoluționare a proletariatului — K. Marx, Fr. Engels și V. I. Lenin —, cu partidele politice ale clasei muncitoare din alte țări.

Un eveniment de excepțională însemnătate pentru destinele luptei revoluționare a proletariatului, a maselor muncitoare a fost înființarea, în 1893, pe baza principiilor socialismului științific, a Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România, care și-a asumat, de la început, sarcina de a conduce lupta clasei muncitoare și a celorlalți oameni ai muncii de la orașe și sate, pentru înlăturarea orînduirii burgheze și transformarea socialistă a societății românești.

Cunoscînd un proces complex și sinuos de dezvoltare, de maturizare politico-ideologică și consolidare organizatorică, mișcarea muncitorească și socialistă s-a împletit strîns cu luptele de clasă împotriva exploatării, pentru drepturi și liber-

tăți democratice, proletariatul afirmându-se tot mai puternic în primele decenii ale secolului al XX-lea drept forța socială capabilă să-și asume rolul conducător în lupta oamenilor muncii pentru transformarea revoluționară a societății, să conducă destinele întregii națiuni pe calea progresului social.

În împrejurările internaționale favorabile generate de avântul revoluționar al maselor, de victoria Revoluției Socialiste din Rusia și de prăbușirea imperiului țarist, de destrămarea imperiului austro-ungar, aceasta ca urmare a luptei de eliberare națională a popoarelor asuprite și a înfringerilor militare pe front, s-a dezvoltat puternic mișcarea revoluționară a oamenilor muncii din România, a triumfat lupta poporului nostru pentru unitatea națională. La 1 decembrie 1918 s-a desăvârșit statul național unitar român — rezultat al voinței și luptei întregii națiuni, al dezvoltării istorice obiective a societății românești.

Față de partidele și grupările politice, mari și mici, de la cele de nuanță conservatoare la cele liberale, național-țărăniști, democratice sau progresiste, care s-au perindat pe scena vieții social-politice românești în decursul timpului și care își aveau programele legate de limitele claselor și păturilor sociale pe care le reprezentau, partidul revoluționar al clasei muncitoare s-a detașat, încă de la apariția sa, în 1893, și-a dovedit viabilitatea și a corespuns cel mai deplin aspirațiilor poporului român, fărăi întregi. Mișcarea muncitorească și socialisții români, apoi partidul revoluționar al clasei muncitoare nu numai că au susținut și au participat activ la îndeplinirea dezideratelor fundamentale ale poporului român, dar au dat și un conținut mai adânc acestora. Astfel, partidul politic al clasei muncitoare a cerut rezolvarea cu adevărat democratică a problemei agrar-țărănești, deosebit de acută în regimul burghez, industrializarea rapidă a țării, ca o condiție hotărâtoare pentru îndeplinirea progresului societății românești, dezvoltarea instrucțiunii publice și ridicarea generală a gradului de cultură și civilizație a poporului.

Înarmat cu teoria științifică despre natură și societate, materialismul dialectic, partidul clasei muncitoare din România a avut, încă de la înființarea sa, o viziune clară și asupra perspectivei luminoase a dezvoltării țării și poporului nostru, pe care a materializat-o în documentele sale programatice, și căreia i-a rămas credincios până în zilele noastre, ținând seama, bineînțeles, de etapele de dezvoltare a societății românești. Partidul muncitorilor a fost singurul care și-a pus pe stindardul său de luptă țelul înlăturării exploatării omului de către om, prin răsturnarea orânduirii capitaliste nedrepte și construirea societății socialiste, care asigură o dezvoltare impetuoasă a forțelor de producție, crearea unei industrii de prim rang și, pe această bază, dezvoltarea și înflorirea orașelor, continua ridicare a satelor, dezvoltarea învățământului și culturii naționale, a artelor și literaturii, prin toate acestea creîndu-se condiții de deplină egalitate și de afirmare tuturor cetățenilor țării, contribuîndu-se, totodată, la rezolvarea deplină a problemei naționalităților conlocuitoare.

Pe plan internațional, partidul clasei muncitoare a prevăzut promovarea unei politici consecvente de bună vecinătate cu toate statele limitrofe, de egalitate între toate țările, mari și mici, de colaborare și pace trainică.

Continuator glorios al milenarei lupte de eliberare a poporului român, al eforturilor și al jertfelor sale pentru neatîrnarea țării, pentru făurirea statului național unitar, partidul clasei muncitoare, avînd rădăcinile adînc înfipte în solul realităților românești, fiind în același timp un partid revoluționar, internaționalist și profund patriotic, a conceput aceste istorice transformări, în întregul cadru național, pe temelia Daciei străbune, prin reunirea tuturor provinciilor istorice românești. Nu este întimplător faptul că la marele Congres din mai 1921, de la București, consecvent acestei concepții, partidul comunist a fost primul partid politic reorganizat pe teritoriul întregit al României.

Să ne amintim ce scria **Socialismul**, organul partidului socialist, la 20 octombrie 1919, după Congresul extraordinar al partidelor și organizațiilor socialiste din toate provinciile istorice ale statului național unitar român, înființuit la 1 decembrie 1918, prin hotărîrea Marii adunări naționale de la Alba Iulia: „Cele trei mari partide socialiste din România mărîtă, cel transilvan, cel bucovinean și cel al nostru din țara veche, au căzut de acord pînă acum asupra declarațiilor de principii, asupra programului de acum... Unitatea de azi e deci firească. Ea decurge din unitatea de ieri și se contopește în unitatea generală... Socialismul din România se găsește, a doua zi după îndeplinirea unirii teritoriale a țării... cu forțe extraordinare de sporite, încheind numericeste cel mai puternic partid socialist din sud-estul Europei. Așa se prezintă socialismul din România mare: solidar și puternic...”.

În noile condiții istorice, când societatea românească cunoștea o puternică efervescentă politică și revoluționară a maselor populare, un proces ireversibil de maturizare politico-ideologică a clasei muncitoare și de creștere a rolului său în viața politică a țării, Congresul General al Partidului Socialist din România, ținut la 8 mai 1921, a hotărât în unanimitate transformarea partidului socialist în Partidul Comunist Român.

Făurirea Partidului Comunist Român, eveniment de însemnătate crucială în istoria mișcării noastre muncitorești, a marcat un moment decisiv în desfășurarea luptelor sociale, în apărarea intereselor maselor populare, în lupta poporului nostru pentru dreptate socială și libertate națională. Acționind ca exponent al intereselor muncitorimii, ale țărânimii și intelectualității, ale unor largi categorii sociale progresiste, partidul nostru a luptat cu consecvență și eroism împotriva exploatării și asupririi sociale și naționale, pentru împlinirea năzuințelor maselor muncitoare spre o viață mai bună, pentru interesele vitale ale poporului, pentru dezvoltarea progresistă a societății.

Preluând și ridicând pe o treaptă mult mai înaltă țelurile patriotice și inter-naționaliste ale poporului român, ale mișcării muncitorești, partidul clasei muncitoare s-a situat de la început în fruntea luptei pentru transformări sociale radicale, care să ducă la îmbunătățirea condițiilor de viață ale oamenilor muncii, la democratizarea vieții de stat. În același timp, luptele sociale, care au culminat cu marile bătălii de clasă ale petroliștilor și ceferiștilor din ianuarie-februarie 1933, s-au împletit strins cu lupta împotriva monopolurilor străine, care impuseseră poporului român tratate economice înrobitoare. Prin hotărârea cu care au combătut încercările claselor dominante, de a arunca greutățile crizei economice din anii 1929—1933 asupra oamenilor muncii de la orașe și sate, precum și planurile de subordonare a țării de către marile concerne imperialiste, luptele muncitorești din această perioadă au constituit o manifestare remarcabilă a voinței proletariatului român de a apăra independența României. Clasa muncitoare, în frunte cu partidul comunist, s-a afirmat ca cea mai înaintată forță a societății românești în lupta pentru drepturi economice și politice, pentru democrație, independență și suveranitate națională. În virtutea preocupărilor sale profund patriotice și în același timp internaționaliste, partidul comunist a militat cu hotărâre pentru o politică externă de pace și colaborare cu celelalte popoare, împotriva oricărei dominații străine, pentru instaurarea unor relații de prietenie și cooperare cu vecinii, cu toate țările lumii.

Odată cu instalarea fascismului la putere într-un șir de țări din Europa, și îndeosebi a hitlerismului, în 1933, în Germania, grave primejdii au început să planeze și asupra României. Aflată în calea expansiunii revanșarde a nazismului, a statelor fasciste care rivneau la bogățiile economice și la poziția strategică a țării noastre, România își vedea amenințate tot mai mult independența și integritatea teritorială.

Înțelegând gravitatea deosebită a pericolului fascist, reprezentat de forțele din exterior, precum și de organizațiile extremiste de dreapta din interiorul țării, printre care la loc de seamă se afla Garda de fier — agentură a hitlerismului în România —, P.C.R. a chemat clasa muncitoare, păturile largi ale poporului, la lupta comună pentru apărarea democrației, pentru salvarea integrității teritoriale, a independenței și suveranității naționale. Deși își desfășura activitatea în adîncă ilegalitate, înfruntînd crunta represiune a claselor dominante, partidul nostru a reușit să găsească o amplă gamă de forme și metode ilegale, semilegale și legale pentru atingerea acestor obiective. Comuniștii au creat, îndrumat sau influențat din afară și din interior o serie de organizații de mase, cu preocupări specifice dintre cele mai diverse, cum au fost: Comitetul Național Antifascist, Liga Muncii, Amicii U.R.S.S., Frontul plugarilor, Frontul feminin etc., care au adus o importantă contribuție la lupta antifascistă. În rîndurile și, de cele mai multe ori, în conducerea unor asemenea organizații au intrat și au activat comuniștii, socialiștii și social-democrații, acestora raliindu-se și personalități importante ale vieții politice, culturale și științifice din România.

Pe baza analizei raportului forțelor de clasă, a aprecierii realiste a superiorității forțelor democratice, antifasciste, în frunte cu clasa muncitoare, Plenara C.C. al P.C.R. din februarie 1935 a stabilit tactica luptei pentru crearea unui larg Front popular antifascist. În documentele plenarei se evidențiază ideea că realizarea Frontului Unic Muncitoresc constituie condiția de bază a făuririi Frontului popular antifascist.

Pe linia hotărîrilor plenarei, comuniștii au inițiat o largă campanie de mobilizare a opiniei publice a țării în jurul ideii de front popular. În luna iulie, la Cluj, a avut loc întîlnirea dintre reprezentanții P.C.R. și dr. Petru Groza, condu-

cătorul Frontul plugarilor, creat în ianuarie 1933. Întâlnirea a fost urmată de realizarea, la Deva, a unei înțelegeri comune de luptă antifascistă și de acordul de front popular democratic de la Țebea, dintre Frontul plugarilor, Blocul pentru apărarea libertăților democratice, Partidul socialist și Madosz (Uniunea Oamenilor Muncii Maghiari din România).

Acordul de la Țebea, care s-a bucurat de un larg răsunset în întreaga țară, era expresia năzuințelor comune ale organizațiilor ce se raliaseră liniei politice a partidului comunist, de luptă pentru crearea frontului popular. „**De la Țebea, din ținuturile lui Horea și ale lui Avram Iancu, luptătorii pentru libertate și dreptate socială** — se arăta în documentul semnat — **ne adresăm întregului popor din această țară și tuturor organizațiilor: Partidul național-țărănesc, Partidul social-democrat, Partidul socialist unitar, tuturor asociațiilor de meseriași, comercianți, funcționari, pensionari și intelectuali, cum și organizațiilor muncitorești, politice și sindicale, să se alăture acțiunii noastre, pentru a înfăptui, cu un ceas mai devreme, adevăratul front popular între toate forțele democratice din România, singura cheazășie a luptei pentru libertate și pace**”.

În iulie 1936, a avut loc Plenara a V-a lărgită a C.C. al P.C.R., care, analizând situația României în lumina evenimentelor internaționale, a atras atenția asupra creșterii în continuare a agresivității imperialismului german și a celorlalte țări fasciste și revizioniste, asupra pericolului reprezentat de acestea pentru integritatea teritorială și independența țării. Plenara trasa ca sarcină de bază organizarea rezistenței „**fără de un atac posibil din partea fascismului german și ungar asupra României**”, subliniind necesitatea „**apărării ficăreii palme de pământ a țării**”, deoarece triumful hitlerismului, în cazul unei agresiuni, ar duce la „**dezmembrarea României în folosul țărilor vecine fasciste și la înrobirea poporului român, la acapararea bogățiilor țării de către imperialismul german**”.

O trăsătură importantă a mișcării antifasciste din România în deceniul al patrulea a constituit-o activitatea intensă desfășurată de organele de presă, de publicațiile comuniste și de cele democratice, influențate, pe multiple planuri, de P.C.R. În coloanele gazetelor și revistelor din această perioadă, personalități prestigioase ale vieții politice, artistice și cultural-științifice au demască ororile fascismului, politica expansionistă a Germaniei naziste și a sateliților ei.

Luptând pentru apărarea independenței și suveranității patriei, comuniștii și-au intensificat eforturile de cooperare cu social-democrații, cu socialiștii independenți, au susținut orice inițiativă de natură să întărească unitatea de acțiune a clasei muncitoare, să ducă la realizarea unui larg front muncitoresc. Declarația C.C. al P.C.R. din 18 noiembrie 1937 chema „**toată democrația română la unitatea de acțiune pentru mobilizarea imediată a muncitorilor, țăranilor și a tuturor celorlalte mase muncitoare ale poporului român și naționalităților conlocuitoare din România, pentru împiedicarea Germaniei hitleriste de a se amesteca în treburile interne ale României, pentru dizolvarea agenturilor lui Hitler în România...**”.

Ocuparea Austriei de către Germania hitleristă, în martie 1938, a provocat un puternic val de protest în opinia publică românească. În Manifestul C.C. al P.C.R. din aprilie 1938 se semnala că „**după cătopirea Austriei de către armatele lui Hitler, independența țării noastre este grav amenințată, împreună cu existența țărilor mici vecine**”. În același spirit, articolul intitulat semnificativ „**Nori grei deasupra României**”, apărut la sfârșitul anului 1938 în „**Scinteia**”, atrăgea atenția că „**România după München e, mai mult ca oricând, țară pindită. Și pindită nu numai de corbii de pradă ai revizionismului maghiar, ci și de sălbateca fiară, îmbătăată de singele jertfelor sfîșiate, care este fascismul german... Partidul nostru nu va cruța nici o sforțare, nici o jertfă pentru a stringe laolaltă muncitorimea și a porni în fruntea ei la unirea tuturor forțelor dornice să apere pacea și independența României.**”

La 17 martie 1939, după invadarea Cehoslovaciei de către trupele hitleriste, C.C. al P.C.R. a adresat poporului român un apel în care sublinia necesitatea organizării unei riposte hotărîtoare în cazul atacării României. „**Trupele de asalt ale lui Hitler au invadat Cehoslovacia și se găsesc la granița țării noastre. Întreg poporul să se pună în stare de alarmă**”. Atunci cînd trupele hitleriste care cătopiseră Cehoslovacia au ajuns la granițele României, masele populare au răspuns cu promptitudine măsurilor de mobilizare parțială luate de către guvernul prezidat de Armand Călinescu. Partidul comunist a dat cuvînt de ordine membrilor și simpatizanților săi să se prezinte la unitățile militare și să lupte „**pentru întărirea forțelor politice și morale a armatei contra Germaniei hitleriste și a statelor revizioniste**”, subliniind că „**războiul poporului român pentru apărarea independenței și granițelor țării, contra agresiunii fasciste, este un război drept**”.

La 1 mai 1939, a avut loc impunătoarea manifestație antifascistă și antirăzboinică din București, pentru apărarea independenței naționale. Patriotismul fier-

binte al comuniștilor, conștiința înaltei răspunderi pentru soarta și viitorul României, hotărîrea de a apăra cu orice sacrificii independența națională și integritatea teritorială a statului — grav amenințate de Germania hitleristă și aliații acesteia — și-au găsit o minunată expresie în lozincile care erau scandate de mii de manifestanți : „Vrem România liberă și independentă !”, „Vrem respectarea granițelor !”, „Să ținem piept agresorului !”.

O cuprinzătoare analiză a problemelor apărării integrității țării, a independenței și suveranității României a întreprins Plenara a VI-a a C.C. al P.C.R. din iunie 1939. De asemenea, într-un document elaborat de către P.C.R. la 1 septembrie 1939, chiar în ziua de tristă amintire a izbucnirii celui de-al doilea război mondial, se arată : „Comuniștii din România înfierăază agresiunea ucigătoare a lui Hitler contra poporului polonez și vor lupta contra Germaniei fasciste și imperialiste”. Într-un paragraf aparte, intitulat „Pentru apărarea independenței țării”, în document se prevedeau măsurile care trebuiau adoptate de comuniști pentru a face față primejdiilor ce decurgeau pentru țară din noile condiții create în Europa.

Marșul războinic al Germaniei hitleriste, cotropirea succesivă a unor țări europene, începutul celui de-al doilea război mondial au creat o situație din ce în ce mai grea pentru România. Încercările forțelor democratice, antifasciste, precum și ale unor exponenți ai cercurilor burgheze de a se opune presiunilor fasciste interne și ale Germaniei naziste au fost paralizate în urma extinderii focarului de război pe continentul european.

În aceste condiții internaționale, României i-au fost impuse grele cesiuni teritoriale.

La 30 august 1940, prin impunerea Dictatului fascist de la Viena, a fost smulsă din trupul patriei și cedată Ungariei horthyste partea de nord-vest a țării. Împotriva acestui act imperialist provocator s-au ridicat cu hotărîre Partidul Comunist Român, mișcarea revoluționară, democratică și antifascistă din țara noastră. Țara întreagă a fost cuprinsă de un puternic val de demonstrații de protest.

În acest context politic, au avut loc, în primele zile ale lunii septembrie 1940, instaurarea dictaturii militarofasciste și, odată cu aceasta, începutul uneia dintre cele mai negre perioade din istoria modernă a poporului român. Baza politică a dictaturii militarofasciste a constituit-o, în prima sa etapă, Garda de fier; reazemul ei cel mai puternic a fost *Wehrmacht*-ul nazist, ale cărui mari unități — începînd cu octombrie 1940 — au intrat în România, la cererea guvernului militarofascist, de fapt ca trupe de ocupație.

Partidul Comunist Român s-a situat de la început în fruntea luptei împotriva dictaturii militarofasciste, a războiului antisovietic, pentru alungarea hitleriștilor din țară și alăturarea României la coaliția antihitleristă, dovedindu-se și de această dată la înălțimea misiunii sale revoluționare, patriotice. Este meritul partidului comunist de a fi canalizat într-un singur șuvoi lupta clasei noastre muncitoare, forța hotărîtoare a mișcării antifasciste, opoziția dirză a țărănimii, protestul energetic al intelectualității, puternica stare de spirit antihitleristă din rîndul soldaților și ofițerilor, împotrivirea întregului popor față de dominația hitleristă, față de războiul antisovietic dus de regimul dictaturii militarofasciste.

Victoria revoluției de eliberare națională și socială, începută prin Insurecția națională armată antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944, organizată și condusă de către Partidul Comunist Român în colaborare cu celelalte forțe democratice și patriotice, a dus la răsturnarea dictaturii militarofasciste și la trecerea României, cu întregul său potențial militar și economic, alături de Uniunea Sovietică, de celelalte state ale coaliției antihitleriste. În luptele pentru eliberarea deplină a teritoriului țării, și apoi pentru eliberarea Ungariei, Cehoslovaciei și Austriei, lupte duse cot la cot cu armatele sovietice — care au purtat pe umerii lor greul războiului —, armata română a înscris pagini de înalt eroism, aducîndu-și o contribuție de seamă la victoria finală asupra Germaniei fasciste. Contribuția României la acest istoric eveniment, cu importanta consecințe pe arena mondială, constituie un nou prilej de a evidenția sensul profund patriotic și, totodată, consecvent internaționalist al jertfelor grele — umane și materiale — aduse de poporul nostru în lupta împotriva fascismului, pentru restabilirea și afirmarea deplină a independenței și suveranității naționale, pentru libertate și progres social.

Conf. dr. Mircea MUȘAT